

Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»
Факультет гуманітарної, філологічної та економічної освіти
Кафедра іноземних мов

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИВЧЕННЯ ФОНЕТИКИ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ
В МЕЖАХ ДИСЦИПЛІНИ
«ІНТЕГРОВАНІЙ КУРС НІМЕЦЬКОЇ МОВИ»

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності А4.021 Англійська мова та зарубіжна література за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Мова та зарубіжна література (англійська, німецька))»

УДК 378.016:811.112.2'342(072)

M54

Розробник:

Ледняк Ганна Владленівна – старший викладач кафедри іноземних мов.

Рецензенти:

Нікітіна Наталя Павлівна – завідувач кафедри іноземних мов ДДПУ, кандидат педагогічних наук, доцент;

Бурковська Оксана Йосипівна – доцент кафедри мовних та гуманітарних дисциплін ТОВ "Технічний університет "Метінвест політехніка", кандидат філологічних наук, доцент.

Обговорено та затверджено на засіданні кафедри іноземних мов 29.05.2025 р., протокол № 10

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет» 30.06. 2025 р., протокол № 10

Методичні рекомендації до вивчення фонетики німецької мови в межах дисципліни «Інтегрований курс німецької мови»: для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності А4.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література) (А4.021 Англійська мова та зарубіжна література) за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Мова та зарубіжна література (англійська, німецька))» / розроб. А. В. Ледняк. Слов'янськ ; Дніпро, 2025. 34 с.

ПЕРЕДМОВА

Дисципліна «Інтегрований курс німецької мови» є фаховою для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності А4.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література) (А4.021 Англійська мова та зарубіжна література), що навчаються за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Мова та зарубіжна література (англійська, німецька))».

Німецька мова вивчається студентами зазначеної спеціальності як друга. Для переважної більшості студентів ця мова є новою, тому важливо, зокрема, їх навчити читати німецькою та правильно вимовляти слова й інтонувати.

Методичні рекомендації містять матеріал для вивчення фонетики німецької мови в межах дисципліни «Інтегрований курс німецької мови». Матеріал розподілено за трьома темами: «Das System der Vokale und Konsonanten / Система голосних та приголосних», «Die Silbe. Die Betonung im Wort / Склад. Словесний наголос» та «Die Intonation / Інтонція».

До кожної теми пропонується теоретичний матеріал і завдання для засвоєння навчального матеріалу та поточного контролю.

Тема 1

Das System der Vokale und Konsonanten

Мета вивчення: познайомити із системою голосних та приголосних німецької мови, навчити читати німецькою.

НІМЕЦЬКИЙ АЛФАВІТ

A a Ä ä [a:] [ɛ:]	B b [be:]	C c [tse]	D d [de:]	E e [e:]
F f [ɛf]	G g [ge:]	H h [ha:]	I i [i:]	J j [jot]
K k [ka:]	L l [ɛl]	M m [ɛm]	N n [ɛn]	O o Ö ö [o:] [ø:]
P p [pe:]	Q q [ku:]	R r [ɛr]	S s [ɛs]	T t [te:]
U u Ü ü [u:] [y:]	V v [faɔ]	W w [ve:]	X x [iks]	Y y [ypsilon]
Z z [tset]				

ЧИТАННЯ ДЕЯКИХ ЛІТЕР ТА БУКВОСПОЛУЧЕНЬ:

ck читається як [к]: *der Sack, die Jacke*;

ch читається як [x]: *ax – suchen, machen* або подібно до [xʰ]: *ich*,

wichtig, das Licht;

sch читається як [ʃ]: *der Tisch, die Schwester;*

st, sp читаються на початку складу приблизно [шт], [шп]; у кінці складу як сполучення [ст], [сп]: *stehen, springen*, але *der Pianist, der Krisp;*

f пишеться після довгих голосних і читається як [s]: *der Fuß, der Großvater;*

chs, x читаються як [ks]: *sechs, wachsen, faxen;*

qu читається як [kw]: *das Aquarium;*

dt читається як [t]: *die Stadt;*

ti читається як [zi] в суфіксі **-tion** в іноземних словах: *die Konstruktion, der Patient;*

rh читається як [r]: *Rhein;*

ph читається як [f]: *der Philosoph;*

v читається як [f], а в іноземних словах перед голосною – як [w]: *der Vater, die Vase*

Фонетичний коментар Система голосних звуків

Німецька мова належить до мов із багатою системою голосних звуків. У німецькій мові є 16 голосних: [a], [ə], [ɛ], [i], [o], [ʊ], [œ], [y], [a:], [ɛ:], [ɛ:], [i:], [o:], [u:], [ø:], [y:] і 3 дифтонги – [ai], [ao], [oø].

На відміну від українських голосних німецькі голосні розрізняються:

- за довготою (пор. *Staat* [ʃta:t] – *Stadt* [ʃtat]);
- за розкриттям; існують закриті та відкриті голосні звуки, наприклад: *Beet* [be:t] – *Bett* [bet];
- за наявністю твердого приступу «Knacklaut», тобто якщо німецьке слово або склад починаються з голосного звука, то вони

вимовляється більш жорстко внаслідок зімкнення, утвореного голосовими зв'язками, наприклад: *Affe* [’afe], *Anna* [’ana], *Ilse* [’ilzə].

Голосний вимовляється довго, якщо:

– він знаходиться у відкритому складі: *der Va-ter, die Stra-ße*;

– він знаходиться в закритому складі, який можна відкрити – такий склад називається відносно закритим: *der Freitag –die Freita-ge, schön –schö-ner*; при вимовлянні похідних форм слів необхідно відштовхуватися від основної форми: *fragt – fragen*;

– після голосного йде **h**: *der Sohn, fahren*;

– голосний є подвійним: *der Staat, das Meer, das Boot*;

– у сполученнях **ie** або **ieh**: *sie, das Vieh*;

– голосний знаходиться в кінці слова: *das Kino, das Klima, Amerika, da, so*;

– в односкладових незмінюваних словах, за якими йде сонант: *dem, den, er, wer, für, vor*, але тут є багато винятків, наприклад: *an, ab*.

Голосний вимовляється коротко, якщо:

– стоїть перед подвійним приголосним: *die Mutter, der Neffe, kommen*;

– у корені слова після голосного йдуть два та більше приголосних, **ck** або **x**: *die Tochter, der Onkel, der Enkel, die Nichte, der Zucker, das Taxi*;

– в іноземному слові він знаходиться у відкритому ненаголошеному складі: *Phi-lo-so-phia, Re-pu-blik*.

[a:] – довгий відкритий звук **a**- *da, der Vater*

ah – *wahr, dieBahn*

aa – *die Saat, der Staat*

[a] – короткий відкритий звук **a** – *der Mann, an, ab*

1. Прочитайте вірші та прислів'я, вивчіть їх напам'ять

a) Aller Anfang ist schwer.

Lieber das Halbe ganz als das Ganze halb.

Jede Sprache ist eine schwere Sache.

b) Herr von Kragen,

darf ich's wagen,

Sie zu fragen,

wieviel Kragen sie getragen

als Sie lagen,

krank am Magen

im Spital von Kopenhagen?

c) Der Hase saß auf einer Bank,

Sein kleines A war etwas krank.

Der Hase staunte wunderbar,

Dass er nun eine Hose war.

[e:] – довгий закритий звук **e** - *der Weg*

eh *zehn*

ee *das Meer*

[ɛ:] – довгий відкритий звук **ä** - *die Universität*

äh *die Ähre*

[ɛ] – короткий відкритий звук **e** - *die Schwester*

ä *älter*

[ə] – короткий закритий звук **be** - *besprechen*

ge – *das Gedicht*

в **-en** після **m, n, η, l, r** *nehmen,*

nennen, singen, zahlen, hören

2. Прочитайте вірші та знайдіть усі звуки e

a) Eberhard Eben

Lebt von Reben.

Von Reben?

Na eben.

b) Heile-heile Segen,

Sieben Tage Regen,

Sieben Tage Schnee.

Es tut mir nimmer weh!

c) Man muss das Leben eben nehmen, wie das Leben eben ist.

d) Schläft der Schäfer,

dieser Schläfer,

sind die Schäfchen in Gefahr.

e) Auf dem Kähnen fährt das Hähnchen,

dreht ein Fähnchen sich im Wind.

Kähnen, Hähnchen, Fähnchen

fahren hingschwind.

[i:]– довгий закритий звук **i** - *die Liga*

ie *sieben*

ih *ihr*

ieh *die Beziehung*

[i]– короткий відкритий звук **i** - *bitte*

[o:]– довгий закритий звук **o** - *groß*

oh*wohnen*

oo*das Boot*

[o]– короткий відкритий звук **o** - *der Opa, die Oma*

2. Прочитайте прислів'я та вірш, вивчіть їх напам'ять

a) Keine Rose hat Gold im Munde. Borgen ohne Dornen. Aufgeschoben macht Sorgen.

b) Hoch oben hängt der Mond,

Er hängt schon lange dort.

Man ist ihn schon gewohnt,

Doch oft ist er auch fort.

Nach H. Oess

[u:] – довгий закритий звук **u** *der Bruder*

uh *die Kuh*

[ʊ]– короткий відкритий звук **u** *die Suppe*

4. Прочитайте вірш та приказки, запишіть їх у зошит та вивчіть напам'ять.

a) Kurt gab Julchen einen Kuss

Unter am Schirm beim Regenguss.

Julchen wurde sehr verlegen,

nahm es dann entsetzlich krumm.

Schaut sich nun, ist Kurt zugegen,

immerzu nach Regen um.

b) Wer am Tage Gutes tut, hat am Abend guten Mut.

c) In Ulm und um Ulm und um Ulm herum wachsen die uralten Ulmen.

[ø:] – довгий закритий звук **ö** - *schön*

öh - *die Höhe*

[œ] – короткий відкритий звук **ö** - *die Hölle*

5. Прочитайте та перекладіть приказку

Ehrgeiz und Flöhe springen gern in die Höhe.

[y:] – довгий закритий звук **ü** *natürlich*

üh - *der Frühling*

[y] – короткий відкритий звук **ü** - *füllen*

y - *Ypsilon*

6. Прочитайте приказку

Die glühenden Hügel glühten natürlich vor der müden Mühle. Der Bach führte wie üblich viel kühles Wasser.

Дифтонги

ei - *mein*

au - *auch*

eu - *neun*

ai - *Mai*

äu - *Häuser*

ey - *Meyer*

ay - *Bayern*

7. Прочитайте та вивчіть напам'ять

a) Wenn Mai ist, soll Mai sein.

Wer nicht frei ist, soll frei sein.

Abends soll Wein sein.

Wer liebt, soll nicht allein sein

b) Sogar heute gibt es viele schöne Leute.

c) Klaus und seine Frau haben Aussicht auf eine Neubauwohnung.

8. Прочитайте слова, зверніть увагу на довготу і короткість голосних звуків

[a:] [a] [o:] [o]

da, dann, Ofen, offen;

Wahn, wann, Sohn, Sonne;

Kahn, kann, Wohne, Wonne;

Kam, Kamm, bohrt, Bord;

Tat, Takt, bog, Bock.

[ɛ:] [ɛ] [e:] [ɛ]

Väter, Vetter, Beet, Bett;

Näht, nett, wen, wenn;

Tränen, trennen, Weg, weg;

Räte, rette, eben, Ebben;

Kähne, kennen, den, denn.

[i:] [i] [u:] [u]

Miete, Mitte, Mut, Mutt;

schief, Schiff, Stuhl, Stulle;

ihm, im, pulen, Pulli;

ihn, in, Kuli, Kuller.

[y:] [y] [ø:] [œ]

Kühe, Küche, Höhe, Hölle;

wühlen, wünschen, ölig, wölbig;

üben, üblen, Stöber, Gössel;

rügen, Rücken, höflich, köstlich;

Lüge, Lücke, fröhlich, göttlich.

9. Прочитайте слова, зверніть увагу на довготу і короткість голосних звуків.

Перепишіть слова в зошит, позначте довгі (_) та короткі (.) звуки.

Wasser, Gast, Tag, Sprache, lachen, Gabel, alt, wahr, Lampe, Sache, Rat, Baden, Katze, Dampf, Apfel, satt, Bahn, Straße, lassen, backen, Dach.

Wort, dort, rot, Ost, Note, kommen, groß, Monat, Ort, morgen, Montag, oft, Brot, wo, vor, schon, loben, Mode, Kohl, sollen, Woche, Dom, Wolke.

Berg, fett, Bär, treffen, gehen, Ende, leer, Bäcker, Schnee, Eva, Neffe, Text, Werk, See, lesen, fern, brennen, sehr, Lärm, Käse, Käfer, März, Geld.

Fisch, Schiff, tief, Spiel, billig, Dienst, Kiefer, Liste, frisch, nie, Blick, Dill, sitzen, riechen, viel, Kirschen, liegen, Licht, wild, Sieg, Irrtum.

Uhr, nur, suchen, Buch, Tuch, Krug, Mund, Kuckuck, Spur, Rubel, Kunde, Ruhm, Brunnen, Pulver, Stufe, Kuchen, Burg, Kuh, Schmuck.

Löwe, mögen, lösen, stören, Töchter, böse, Wörter, Köpfe, hören, Öl, Höhe, können, Dörfer, öffnen, Vögel, König, Löcher, gewöhnen.

Tür, für, zurück, Bühne, müssen, Küche, fünf, Küssen, führen, fühlen, Füllen, Brücke, Lücke, kühn, Hütte, Stück, Hühner, Düne, pflücken.

10. Прочитайте словосполучення, спираючись на вищезазначені правила

- 1) **s**ieben **L**iter **M**ilch
- 2) **v**ier **K**ilo **F**isch
- 3) **a**cht **F**laschen **S**ahne
- 4) **z**ehn **P**äckchen **T**ee
- 5) **z**wölf **B**rötchen
- 6) ein **T**opf **H**onig
- 7) sechs **P**fund **B**utter
- 8) **f**ünf **g**rüne **S**chüsseln

11. Прочитайте слова

Abteil, offen, und, Elke, ich;

Alles, oft, unter, Eltern, in;

Antwort, Ort, unten, Ecke, Inge;

Anweisung, Ost, Unsinn, Ende, innen;

Arbeit, Oper, Unglück, endlich, Insel.

be 'antworten, antworten, ge 'antwortet

be 'arbeiten, arbeiten, ge 'arbeitet

Be 'amter, atmen, ge 'atmet

Be 'eindrucken, achten, be 'achten, ver 'achten

12. Прочитайте пари слів

Eis – heiß

Anne – Hanne

eins – Heinz

Ella –Hella

ihr – hier

aus – Haus

essen – Hessen

32 – 230

13. Прочитайте діалог, відпрацюйте твердий приступі вивчіть діалог напам'ять

- Kennst du die Nummer von Anne?
- Von Hanne?
- Nein, von Anne.
- Ah ja, die hat die 8-8-8-8-8-8.
- Also die 88-88-88.
- Oder die 888-888.
- Und die von Hanne ist die 8-1-8-1-8-1
- Oder die 81-81-81.
- Genau, oder die 818-818.

14. Прочитайте тексти

a) Wir machen Urlaub. Überall im Zimmer liegen Sachen: Hosen, Hemden, Halstücher, Handtücher, Handtaschen, Hausschuhe, Hefte, Streichhölzer, Uhren, Enten, Hunde, Autos, Eier, Äpfel.

b) Heut kommt der Hans zu mir, Ob er Stück Käse isst,

Freut sich die Lies, ist nicht gewiss

Ob er aber über Oberammergau, ob er aber mit dem Oberkiefer kaut,

Oder aber über Unterammergau, oder aber mit dem Unterkiefer kaut,

Oder aber überhaupt nicht kommt, oder aber überhaupt nicht kaut,

ist nicht gewiss, ist nicht gewiss.

15. Прочитайте діалог, визначте варіанти читання букви e.

- Geht es dir gut?
- Nein, es geht mit sehr schlecht.
- Was fehlt dir denn?
- Ich lese gerade ein sehr trauriges Buch.
- Was denn? Einen Roman oder ein Märchen?
- Mein Sparbuch.

Фонетичний коментар

Система приголосних звуків

У німецькій мові є 21 приголосний звук. Від українських приголосних вони відрізняються більшою напруженістю і придихом. Усі німецькі проривні приголосні вимовляються із сильним придихом.

[p]– губно-губний проривний глухий *die Oper, doppelt*

16. Прочитайте вірш уголос

Der Herr von Doppelmoppel

Hat alle Dinge doppelt.

Er hat 'nen Doppelkinn

Mit Doppelgrübchen drin.

Er führt das Doppelleben

Das zweite stets daneben.

Er hat das Doppelweib

Zum Doppelzeitvertreib.

Der Herr von Doppelmoppel

Hat eben Alles doppelt.

[b]– губно-губний проривний дзвінкий *der Ober, Ebbe*

17. Прочитайте вислів

Bringen Sie mir bitte noch ein Büchsenbier.

[t]– альвеолярний (кінчик язика утворює зімкнення з верхніми альвеолами) проривний глухий: *dieTante, das Wetter, dasThema*

18. Прочитайте вірш і приказку, зверніть увагу на артикуляцію звука [t]

a) Die Treiber trieben die drei Tiere durch schützendes Dickicht.

b) Das Ende der Ente ist hinten zu finden.

Das Ende der Straßenbahn auch.

Die Ente hat Federn, die sind ihr sehr nützlich.

Sind sie es der Straßenbahn auch?

(Gottfried Herold)

[d]– альвеолярний проривний дзвінкий: *das Dach, addieren*

19. Прочитайте вірш.

Im Schlosse zu Düsseldorf am Rhein

Wird Mummenschanz gehalten;

Da flimmern die Kerzen, da rauscht die Musik,

Da tanzen die bunten Gestalten.

(Heinrich Heine)

[k]– задньоязиковий проривний глухий: *der Koffer, der Zucker*

[g]– задньоязиковий проривний дзвінкий: *der Garten, der Taggang*

20. Прочитайте приказку, перекладіть її, вивчіть.

Ich backe Kugel und Kuchen und packe Pakete.

Щілинні приголосні

[f]– губно-зубний щілинний глухий *der Vater, das Feld, hoffen*

21. Вивчіть приказку напам'ять і вимовіть її у швидкому темпі три рази без пауз

Fischer Fritz fischt frische Fische, frische Fische fischt Fischer Fritz.

[v]– губно-зубний щілинний дзвінкий: *die Vase, die Wiese, das Aquarium*

22. Вивчіть приказку напам'ять

Wir Wiener Waschweiber würden weiße Wäsche waschen, wenn wir wüssten, wo schönes weiches Waschwasser wäre.

[s]– передньоязиковий щілинний глухий: *die Maus, die Tasse, beißen*

[z]– передньоязиковий щілинний дзвінкий: *die Sache, die Reise*

23. Прочитайте вірш і приказку, правильно артикуючи звуки [s] і [z]

a) Wasser allein macht stumm,
 Das beweisen im Teiche die Fische.
 Wein allein macht dumm,
 das beweisen die Herren am Tische.
 Und weil ich keines von beiden will sein,
 trink ich mit Wasser vermischt den Wein.

(Wolfgang von Goethe)

b) In Saus und Braus leben.

[ʃ] - середньоязиковий щілинний глухий *dieSchule, das Spiel, steigen*

[ʒ] - середньоязиковий щілинний дзвінкий *der Journalist, die Bagage*

[ç] - середньоязиковий щілинний глухий *wichtig, ich*
 (подібне до українського «хімія»)

вимовляється в суфіксах **-chen, -lich, -ig**,
 після сонорних і голосних з умлаутом

24. Прочитайте вірш уголос.

a) Sieh, im Gemächelchen
 Alle die Sächelchen
 Rings in den Fächelchen
 Bis an das Dächelchen
 All die Gestellchen,
 Kristellchen, Pastellchen,
 Deckchen und Fellchen!
 All die Paketchen,
 Kettchen und Blättchen

In Lädchen und Brettchen!
 Ach, und die Nischchen,
 Tischchen und Wischchen,
 Dazwischen Goldfischchen!
 Aber das Krönchen
 Ist doch dein Persönchen!

b) Allzeit fröhlich ist gefährlich,
 Allzeit traurig ist beschwerlich,
 allzeit glücklich ist betrüblich,
 eins ums andere ist vergnüglich.

c) Richt mich nicht und nicht das Meine,
 Schau auf dich und das Deine,
 Schau auf dich und nicht auf mich,
 Wenn ich fehle, hüte dich!

[x]– задньоязиковий щілинний дзвінкий: *ach, Bach*
 після а, у, о

25. Прочитайте приказки вголос.

- a) Acht Wochen kochte der Koch Nacht für Nacht eine stachlige Roche;
 b) Wer «brauchen» ohne «zu» gebraucht, der bracht «brauchen» überhaupt nicht zu gebrauchen.

[h]– утворюється в гортані: *derHut, dieHaut*

(вимовляти потрібно так, нібито ви тримаєте перед собою дзеркало, яке повинне злегка запітніти);

[j]– середньоязиковий щілинний дзвінкий *das Jahr, die Jacke*

(подібний до українського звука «й»)

Але в іноземних словах **j** вимовляється як [dʒ] *Jeans, Jane, Job, joggen;*

[r]– задньоязиковий дзвінкий *rot, die Rose, die Rhetorik*

(цей звук подібний до булькання під час полоскання горла, задня частина спинки язика утворює зімкнення з піднебенням);

– передньоязиковий дзвінкий (цей звук подібний до українського «р»);

– у префіксах і в кінці слова з’являється середньоязиковий звук r *die Tür.*

26. Прочитайте вірш. Перепишіть у зошит і підкресліть усі варіанти вимови r. Зверніть увагу на артикуляцію звука [r]

Kosmetische Hymne

Verachtet mir die Frauen nicht,
wenn sie sich putzen, zieren,
wenn sie in ihrem Angesicht
die Jugend konservieren.
Sie streben nach der Schönheit Maß
Und tun so gerne dies und das:
Die Haare frisieren, und dann ondulieren,
die Falten massieren,
mit Salben sich schmieren,
mit Bürsten hantieren,
die Kleider probieren,
die Nägel lackieren,
die Haut präparieren,
die Zähne polieren,
die Filmstars kopieren.

Wozu das Maskieren,

Herumlaborieren?

Sie woll'n imponieren

Dem Mann – nur dem Mann!

(Franz Ulrich Gass: Gesangbuch für die Badewanne, gekürzt)

Сонорні приголосні:

[n]– передньоязиковий носовий дзвінкий: *der Name, der Mann;*

[ŋ]– задньоязиковий носовий дзвінкий: *das Singen, die Bank*

вимовляється в сполученнях: **ng, nk;**

[m]– губно-губний носовий дзвінкий: *die Mutter, krumm;*

[l]– боковий дзвінкий: *der Lappen, der Lehrer.*

27. Прочитайте, зверніть увагу на [ç]

Pech, höflich, Honig, München, Dolch;

Blech, herzlich, König, möchte, solch;

ich, vergesslich, Ludwig, feucht, Elch;

mich, entsetzlich, ewig, leuchten, welch, dich, möglich, ledig, echt, manch.

28. Прочитайте, зверніть увагу на [x]

Ach, och, Tuch, auch, Fachwerk;

Bach, Loch, Besuch, Bauch, Tachometer, Flach, hoch, Bucht, Hauch;

Hochzeit, Fach, noch, Versuch, Schlauch, Fremdsprache;

Dach, Koch, Flucht, Brauch, Wochentag.

29. Прочитайте, зверніть увагу на [h]

Haar, Heike, Hauch, Huf, heben, hieß,

Haben, Heimat, Haus, Humor, Hefe,

Himmel, Hafen, heilen, Haupt, Hund, Heft, hin,

30. Прочитайте слова. Затранскрибуйте виділені слова.

Rabe, Rache, Rade, Robbe, Rose, Rolle, **Riese**, Rilke, **Richter**, rund, Rubrik, Ruck, Urteil, Kuren, **führen**, Biere, ihre, fahren, Irland, herrlich, hören, bohren, **stören**, Spurt, Wirt, Hirt, fort, dort, fährt, Wort, wollt, **sollt**, **gehört**, Berlin, Karl, Mars, Herr, er, mehr, Spur, Tor, Ohr, Uhr, **Eier**, vier, wir, ihr, hier, mir, dir, her, **Schauer**.

Aфрикати

[pf]- **pf** - *dasPferd, der Apfel*

Tapfer zupft Peter Zapf die Zecken aus den Zöpfen der Pferde. Den Napf füllt er pfeifend mit Hopfen und Hafer.

[ts] - **z** - *derZacken, der Zahn*

Zuletzt setzt Kunz den nützlichen Batzen in die Schlitze.

[tʃ] - **tsch** – *das Deutsch, das Tschechisch*

КОНТРОЛЬ ВИВЧЕННЯ ТЕМИ.

1. *Письмово виконайте вправи 9, 26 і 30.*

2. *Зробіть аудіозаписи завдань із вправ 13, 14, 16, 21 і 23.*

Тема 2

Die Silbe. Die Betonung im Wort

Мета вивчення: дати поняття про типи складів та особливості словесного наголосу в німецькій мові

Фонетичний коментар

ТИПИ СКЛАДІВ У НІМЕЦЬКІЙ МОВІ

Слова складаються зі складів. Фонетичні склади німецької мови поділяють на три типи:

- 1) відкриті
- 2) закриті
- 3) умовно-закриті

Склад, що закінчується на голосний називається **відкритим**. В наголошених відкритих складах всі голосні букви передають довгі звуки

Наприклад:

Sagen ['za:gən] sehen ['ze:ən] suchen ['zu:xən]

Склади, які закінчуються на один чи декілька приголосних звуків, називаються **закритими**. В закритих складах голосні букви передають короткі звуки.

Наприклад:

Ob[Op] und['vnt] Mensch[mɛnʃ] Kin-der[kintər]

В німецькій мові є також закриті склади, які при зміні граматичної форми слова стають відкритими.

Наприклад:

Tag [ta:k] - день, Та-ge – дні, Weg [vɛ:k] - шлях, We-ge - шляхи.

В наголошених **умовно-закритих** складах голосні передають також довгі звуки.

Wege [ve:gə], Tage [ta:gə]

Фонетичний коментар

Наголос у слові

1. У простих німецьких словах і в словах із ненаголошеним префіксом наголос падає на перший кореневий склад.

Mu'tter, Ge'nosse, er'lauben

– Vater, Mutter, Bruder, Schwester, Tochter, Neffe, Oma, Opa, Meister, Technik, bauen, forschen, beginnen, bekannt, vergessen, erlauben, entgegen

2. В іноземних словах наголос падає переважно на суфікс у кінці слова.

Revolu'tion, Konfe'renz, so'zial

– Revolution, Integration, Sektion, Aspirant, Demonstrant, Korrespondent, Konsequenz, Fakultät, Realität, Universität, Original, national, sozial, formell

3. У складному іменнику, утвореному з двох частин, наголос падає на першу частину.

'Haustür, 'Kinderkrippe, Zu'sammenarbeit

– Kaufhalle, Kulturhaus, Wettbewerb, Energieprogramm, Entwicklungshilfe, Perspektivplan, Arbeiterklasse, Freundschaftsvertrag, Komplexprogramm;

4. У складних іменниках, утворених із трьох частин, наголос залежить від організації даних частин у слові та зв'язків між ними.

а) складне слово (ім. та ім.) + просте, наголос падає на першу частину

'Fußball/spiel, 'Tonband/gerät, 'Weltraum/fahrer

– Wohnungsbauprogramm, Tischtennisball, Geburtstagsfeier, Butterbrotpapier, Dienstleistungsbetrieb, Kreuzworträtsel, Europa-rekordhalter, Sonnenblumenöl;

б) складне слово (ім. і прикм.) + просте, наголос падає на першу частину

ˈNeubau/viertel, ˈHochschul/reform

– Nationalpreisträger, Braunkohlenbrikett, Breitwandfilm, Kurzwellensender, Fernmeldeamt, Neulandgewinnung, Altbauwohn-ung, Lautsprecherbox, Langlaufstrecke;

в) просте слово + складне, наголос падає на другу частину

Volks/be ˈfreiungsarmee, Welt/ˈfriedensbewegung;

– Betriebsgewerkschaftsleitung, Parteikontrollkommission, Weltfriedensbewegung, Weltgewerkschaftsbund, CDU-Gruppenversammlung;

г) у прислівниках наголошується другий склад

da ˈvon, da ˈfür, da ˈmit, her ˈbei, hin ˈüber, vor ˈaus

Якщо прислівник виділяється логічно, то наголос падає на перший склад.

Ich habe davon schon gesprochen. – ˈDavon habe ich schon gesprochen.

5. В іменниках із префіксами un-, ur- і miß- наголос ставиться на перший склад.

ˈUndank, ˈUrlaub, ˈMißbrauch

– Unfall, unmenschlich, unbedacht, ungenau, Urlaub, Urwald, Uroma, Urteil, Ursache, Ursprung, Mißerfolg, Mißklang, Mißstand, Mißwirtschaft

Але в дієсловах із префіксом *miß-* наголос падає на корінь.

‘Mißbrauch – miß ‘brauchen.

1. Прочитайте вірш. Перепишіть. Поставте наголос

Es gibt Tiere, Kreise, Ärzte.

Es gibt Tierärzte, Kreiseärzte und Oberärzte.

Es gibt einen Tierkreis und einen Ärztekreis.

Es gibt auch einen Oberkreistierarzt.

Ein Oberkreistier aber gibt es nicht.

2. Прочитайте, перепишіть, поставте наголосу складних словах

Ein Wetterbericht

Anfangs heiter, am Nachmittag Aufzug von Wolkenfeldern und nachfolgend Niederschläge, in den Mittelgebirgen Schneefall, im Flachland Eisregen, mäßige teilweise starke Winde aus Südwest.

Tageshöchsttemperaturen um 5 Grad. Nachttemperaturen unter dem Gefrierpunkt. Weitere Aussichten bis zum Wochenende:

Temperaturrückgang, Nachtfrost. Für die Jahreszeit zu kühl.

КОНТРОЛЬ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ

Виконайте вправи 1 і 2 письмово.

Тема 3

Die Intonation

Мета вивчення: познайомити з особливостями інтонації в німецькій мові, навчити читати німецькою.

Фонетичний коментар

Фразовий наголос

Слова, залежно від функції, яку вони виконують у реченні, мають наголос різної сили. Прийнято розрізняти чотири ступені наголошеності – головний наголос, другорядний наголос, посилений наголос і ненаголошеність, що не має спеціальної позначки.

Різна сила наголосу використовується для розмежування **повнозначних** і службових слів у фразі. **Повнозначні** частини мови – іменники, прикметники, дієслова, прислівники – завжди мають наголос. Службові слова – артиклі, прийменники, сполучники, зв'язки, допоміжні дієслова, а також займенники, заперечення *nicht*, *kein* і частки – в реченні ненаголошені. Слова, що стоять на межі службового та повнозначного слів, наприклад модальні дієслова, мають другорядний наголос.

Ненаголошені слова прилягають до наголошеного слова та утворюють із ним фонетичну єдність, об'єднану одним наголосом.

Правила фразового наголосу в німецькій мові

У простому непоширеному розповідному реченні посилений наголос частіше стоїть на присудку. Якщо присудок складний – на його змістовій незмінній частині. Зв'язки і допоміжні дієслова не мають наголосу, наприклад:

Helga stu''diert. Sie 'ist Stu''dentin. Sie hat die Hausaufgabe ge''macht.

Модальне дієслово у складі присудка позначається другорядним наголосом, посилений наголос стоїть на інфінітиві, наприклад:

Sie 'soll die Hausaufgabe ''machen.

1. У простому поширеному розповідному реченні з прямим порядком слів посилений наголос частіше стоїть на другорядному члені речення – додатку або обставині, наприклад:

Helga studiert ´Fremdsprachen.

2. Якщо просте поширене речення містить ряд другорядних членів, то посилений наголос зазвичай падає на останній член речення.

Sie studiert Fremdsprachen ´´gern.

Sie studiert gern ´Fremdsprachen.

Якщо при зворотному порядку слів у кінці речення стоїть підмет, то він також має посилений наголос, наприклад:

Fremdsprachen studiert ´Helga.

3. Викладені правила фразового наголосу належать також до питальних і спонукальних речень. У непоширеному реченні наголос падає на присудок, у поширеному – на другорядний член речення, наприклад:

Stu´´diert Helga? Lesen sie ´richtig?

Фонетичний коментар

Мелодика речення

Мелодика являє собою зміну висоти тону, його підвищення та зниження в реченні або синтагмі. Мелодика є найважливішим інтонаційним засобом, вона має різні функції в мові. Одна з найважливіших функцій мелодики полягає в оформленні різних типів речення певним мелодійним малюнком. Основні мелодійні типи простого речення в німецькій мові:

1. Розповідне речення характеризується зниженням тону в кінці речення. Кінець розповідного речення за тоном завжди нижчий його від початку. Рух тону всередині речення залежить від співвідношення наголошених і ненаголошених елементів, а також від положення посиленого наголосу у фразі.

Du `sprichst. Der ´Sommer kommt. Der `Abend war sehr ´kalt.

2. Спонукальне речення за своєю мелодикою принципово не відрізняється від розповідного речення. Спонукальне речення також має зниження тону в кінці.

`Sage doch! `Komm bitte ``morgen!

3. Питальні речення отримують різне інтонаційне оформлення залежно від їх граматичної структури:

а) питальне речення без питального слова характеризується підвищенням тону в кінці речення. Різкий стрибок тону вгору створюється завдяки низькому тону, з яким вимовляється наголошений склад слова, найбільш важливого за змістом.

Kannst du mich nicht be`gleiten! `Schmeckt es?

б) мелодика питального речення з питальним словом в основних рисах збігається з мелодикою розповідного речення.

`Wer ist es? Wo`hin ``fahren Sie?

Інтонаційна характеристика цього типу питальних речень зміниться при перепитуванні. При повторенні запитання тим, хто запитує, речення оформлюється питальною мелодикою, посилений наголос із присудка переміщається при цьому на питальне слово. Порівн.:

Was ``ist deine Mutter? ``Was ist meine Mutter?

Поширене речення поділяється зазвичай на частини, що називаються синтагмами. На відміну від простого речення, що може складатися як із декількох синтагм, так і з однієї синтагми, складне речення складається не менше ніж із двох синтагм, оскільки кожне елементарне речення в складі складного виділяється в окрему синтагму. Межа між частинами складного речення, що позначається на письмі знаками пунктуації, інтонаційно передається паузою, а також мелодійним оформленням синтагм. Тривалість паузи і мелодійний тип синтагми визначаються головним чином характером синтаксичного відношення між частинами складного речення.:

а) найбільш типовою для інтонаційного оформлення складнопідрядного речення є мелодика незавершеності початкової синтагми незалежно від розміщення його частин.

Wir waren `müde, aber wir `gingen ``weiter;

б) різновидом складносурядного речення є альтернативне питання, що являє собою сполучені союзом *oder* два або більше питальних речень без питального слова. Частіше інтонація такого альтернативного питання характеризується поєднанням незавершеної та завершеної мелодик.

Waren Sie ver`reist, oder`blieben Sie zu``Hause?

в) звернення на початку речення завжди виділяється в окрему синтагму, оформлену висхідно-низхідною мелодією.

`Anna, `gehen wir heute ins``Kino!

Звернення в середині і в кінці речення або виділяється в окрему синтагму, або входить до однієї синтагми з попередньою частиною речення.

Du hast noch`viel zu`tun, `Berta.

Ich`sage dir, `Vati, `alles.

1. Прочитайте текст

In unserem Fotoalbum sind viele Fotos: das Foto meiner Mutter, das Foto meines Vaters, das Foto meines Bruders, das Foto meiner Schwester und viele Fotos meiner Kusinen.

2. Прочитайте текст

Ich habe eine Freundin. Sie heißt Stefani. Sie hat eine große Familie. Stefani hat eine Mutter, einen Vater, einen Opa, eine Oma, Geschwister, einen Mann, eine Tochter und einen Sohn. Sie hat auch eine Katze. Meine Freundin verbringt nicht so viel Zeit mit ihrer Familie, wie sie will, aber trotzdem nicht wenig. Am Wochenende spielt sie mit ihren Kindern und besucht ihre Eltern. Die Geschwister kommen im Laufe der Woche. Sie sehen sich sehr oft.

КОНТРОЛЬ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ

Прочитайте тексти із вправ 1 і 2 з правильною інтонацією. Зробіть аудіозапис.

Список використаних джерел

1. Бучіна К. В., Малая О. Ю. Додаткові матеріали з німецької мови: навчально-методичний посібник для студентів факультету іноземних мов. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 144 с.
2. Євгененко Д. А., Артамоновська С. А., Білоус О. І. Практична фонетика німецької мови. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Вінниця: Нова книга, 2004. 208 с.
3. Лисенко Е. І. Вступний курс фонетики німецької мови: навчальний посібник для студентів вищ. та серед. навч. закл. 4-е видання, доповнене і перероблене. Вінниця: Нова книга, 2007. 120 с.
4. Методичні вказівки з німецької мови для студентів перекладацького відділення всіх форм навчання / укладач В. А. Кібенко. Харків: НТУ «ХП», 2012, 65 с.
5. Павлишинець О. О., Петришак Б. Я. Від звуку до букви. Посібник для студентів-германістів. Івано-Франківськ, 2016. 96 с.
6. Рєзнік В. Г., Носенко М. М. Фонетичний практикум з дисципліни Третя іноземна мова (німецька) для студентів 4 курсу філологічних спеціальностей. Біла Церква, 2019. 45 с.
7. Deutsche Phonetik. Фонетика німецької мови. Навчальний посібник / укладач М. А. Ятчук. Тернопіль: редакційно-видавничий відділ Галицького коледжу імені В'ячеслава Чорновола, 2017. 96 с.

Інтернет-ресурси

<https://accent.biz.ua/1.html>

<https://deutschonline.at.ua/index/fonetika/0-6>.

<https://learngerman.dw.com/uk/abc/c-57366664>

ЗМІСТ

Передмова	3
<i>Теми</i>	
<i>Тема № 1</i> Das System der Vokale und Konsonanten	4
<i>Тема № 2.</i> Die Silbe. Die Betonung im Wort	22
<i>Тема № 3.</i> Die Intonation	26
Список використаних джерел	31

